

O D L U K E

A) Odluke domaćih sudova i drugih organa

VRHOVNI SUD HRVATSKE

Presuda br.GŽ 3227/76-2
od 26. X 1976.

Vijeće: Josip Klarić, Andrija Raspor, dr Petar Rihtar

Spasavanje i tegljenje na moru - Troškovi oko čuvanja i održavanja broda nakon njegovog ulaska u posljednju luku kao privilegirana tražbina prvog reda - Što se smatra posljednjom lukom broda u tom smislu - Troškovi tegljenja kao sastavni dio troškova oko održavanja broda

U tužbi se navodi da je tužitelj na osnovi ugovora o spasavanju uz uvjet "no cure - no pay" završio uspješno spasavanje broda doteglivši ga u luku Bar, gdje je zapovjednik broda pismeno potvrdio da je spasavanje uspješno završeno. Potraživanje tužitelja iz naslova nagrade za spasavanje nije predmet ovog postupka, već se utvrđuje u postupku pred arbitražom u Londonu. Nakon završenog spasavanja broda u luci Bar i iskrcaja tereta u toj luci kao luci odredišta, brod je na zahtjev poduzeća "Luka Bar" i aluminijskog kombinata u Titogradu, iz razloga da u toj luci spriječava pristup drugim brodovima i dovodi time u opasnost prekid rada spomenutog kombinata, od strane tužitelja otegljen u luku Split. Tvrdi se da je tužitelj to učinio bez suglasnosti brodovlasnika, kako bi osigurao svoj interes i interes drugih vjerovnika spašenog broda, među kojima je bio i interes posade za naplatu njihovih potraživanja iz radnog odnosa, zbog toga što brodovlasnik nije bio spreman udovoljiti svojim obvezama, osobito onima u odnosu na posadu. Tužitelj traži utvrdjenje njegovog potraživanja iz naslova tegljenja broda iz Bara do Splita i njegovog potraživanja troškova koje je imao iz naslova održavanja broda u luci Split nakon završetka ovog premještaja, tj. nakon uplovljenja i sidrenja broda u toj luci. On postavlja takodjer i zahtjev za utvrdjenje kamata na utuženi iznos.

Tuženi, jedan od vjerovnika u izvršnom postupku prodaje spomenutog broda, pobija žalbom presudu u korist tužitelja. U žalbi se navodi da je pobijanom prvostepenom presudom, kojom se utvrđuje postojanje cjelokupnog potraživanja tužitelja kao potraživanje iz naslova čuvanja i održavanja broda nakon završenog spasavanja i nakon ulaska broda u posljednju luku, činjenično i pravno netočno

odlučeno o petitu tužbe. U žalbi se među ostalim navodi da se jedan dio tužbenog zahtjeva (i to pretežan) odnosi na troškove običnog tegljenja od luke Bar do luke Split, a tek drugi dio na troškove nastale u odnosu na brod nakon njegovog ulaska u posljednju luku, tj. luku Split. Onaj prvi dio, sve pod pretpostavkom da su ti troškovi i bili potrebni, što tuženi u žalbi osporava, ne tvori privilegiranu tražbinu u smislu pravnih pravila Uredbe sa zakonskom snagom o stvarnim pravima na brodu i o pomorskim privilegijama iz 1939. (odnosno u smislu konvencijskih odredaba na koje se Uredba oslanja), jer ti troškovi nisu niti troškovi spasavanja (koje je završeno u luci Bar) a niti troškovi čuvanja i održavanja broda od njegovog ulaska u posljednju luku (luku Split). Ovi troškovi običnog tegljenja, budući da po mišljenju tuženoga ne spadaju u privilegirane tražbine, dolaze u izvršnom postupku do naplate nakon potraživanja tuženoga kao hipotekarnog vjerovnika broda. Kvalificirajući netočno čitavu tražbinu tužitelja iz tužbenog zahtjeva kao privilegij iz naslova čuvanja i održavanja broda od njegovog ulaska u posljednju luku, dakle kao privilegirano potraživanje prvog reda, pobijanom se presudom - po mišljenju tuženoga - on oštećuje da dodje do namirenja iz diobene mase stečene sudskom prodajom broda.

U žalbi se takodjer tvrdi da je prvostepeni sud netočno primijenio u sporu za utvrdjenje pravo suda tj. jugoslavensko pravo kao lex fori. Ovo iz razloga, što se prema načelima o sukobu zakona iz čl.130. i sl. ZUIPB domaće (u ovom slučaju jugoslavensko) pravo primjenjuje jedino ako su obje stranke fizičke ili pravne osobe s prebivalištem ili boravištem u Jugoslaviji, odnosno ako su stranke, iako jedna ili obje stranci, izričito ugovorile primjenu našeg prava. U žalbi se tvrdi da je u ovom slučaju sud morao primijeniti pravo zastave (panamske) broda, jer se radi o utvrdjivanju stvarnih prava (hipotekarne i privilegirane tražbine) na brodu, a s obzirom da je tuženi inozemna pravna osoba, da stranke nisu izričito ugovorile primjenu našeg prava, te da bi pravo zastave broda i po našim propisima o sukobu zakona (čl.132. ZUIPB) bilo u najbližoj vezi s odnosima među strankama kad se radi o stvarnim pravima na brodu (u potvrdu ovog stajališta u žalbi se citira presuda Višeg privrednog suda SR Hrvatske u predmetu "Indian Ocean" od 27.VIII 1975, br.III-Sl-1246/75-2, objavljena u časopisu "Uporedno pomorsko pravo i pomorska kupoprodaja", br.69/1976).

Drugostepeni sud je uvažio žalbu jedino u dijelu u vezi s dosudjenim kamatama, dok je u svemu ostalom žalbu odbio iz slijedećih razloga:

Sud utvrđuje da se "posljednjom lukom spasavanja" mora smatrati luka Bar, pa izvodi zaključak da su "troškovi tegljenja iz luke Bar u luku Split sastavni dio troškova za brigu tužitelja oko čuvanja i održavanja broda, a nakon spasavanja, pa se ne mogu uvrstiti u troškove spasavanja, niti se luka Split ima smatrati posljednjom lukom spasavanja broda, kad je to samo luka Bar."

U obrazloženju sud dalje nastavlja:

"Premda je inače Općinski sud..... kao izvršni sud pogrešno uputio tužitelja na parnicu zbog prigovora tuženoga, koji mu je ovu tražbinu osporio jer je po pravnim pravilima izvršnog postupka (par.194, st.1. IP) trebao uputiti na parnicu onoga koji je prigovorio, a to je tuženi, tužitelj je dakako morao povesti ovu parnicu kad je već na nju upućen, ali zato tuženi nema pravo da sada u svojoj žalbi traži od suda kao svoje pravo još i to da troškove tegljenja razluči od troškova čuvanja i održavanja broda, odnosno da ih smatra troškovima spasavanja (u kojem slučaju bi spadali pod arbitražu u Londonu) a po tom da ih ne prizna kao privilegiranu tražbinu."

Drugostepeni se sud nije uopće osvrnuo na žalbeni prigovor pogrešne primjene prava u smislu odredaba o sukobu zakona.

Protiv ove drugostepene presude tuženi je podnio prijedlog saveznom javnom tužitelju za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti zbog povrede zakonitosti pravnog pravila saveznog značaja.

B.L.

Bilješka.- Ova presuda predstavlja korak natrag u jugoslavenskom pomorskopravnom pravorijeku. Umjesto dužeg komentara, koji ona zahtijeva, ukratko ukazujemo na njene slijedeće nedostatke:

1) Pravna pravila Uredbe sa zakonskom snagom o stvarnim pravima na brodu i o pomorskim privilegijama od 30.V 1939. i analogne odredbe Konvencije o pomorskim privilegijama i hipotekama iz 1926. godine, u privilegije prvog reda svrstavaju, među ostalim, troškove u vezi s čuvanjem i održavanjem broda nakon ulaska u posljednju luku. U odnosu na pomorskopravna privilegirana potraživanja pojam "posljednja luka spasavanja" je nepoznat, bez obzira na to što je on u sebi i protuslovan. U citiranom sporu pitanje posljednje luke (a ne posljednje luke spasavanja) je činjenične prirode i ne predstavlja nikakvu

apstraktno-pravnu dedukciju; to je luka Split. Nakon ovog utvrdjivanja pravno pitanje lučenja dijela tužbenog zahtjeva koji spada u privilegij prvog reda od dijela tužbenog zahtjeva koji se odnosi na obično tegljenje prije ulaska u posljednju luku, ne iziskuje vrsno poznavanje dijalektike. A da je tuženome utvrdjenje rangiranja tužiteljevih potraživanja radi redosljeda namirenja u izvršnom postupku vrlo bitno, o tome ne treba trošiti riječi. Tuženi, suprotno mišljenju žalbenog suda, ima itekako pravo da traži od suda lučenje troškova čuvanja i održavanja broda od troškova tegljenja. Upravo je to "nervus argumenti". Sva privilegirana potraživanja (a takvo je i ono iz običnog tegljenja) dolaze po redu namirenja iza hipotekarnog vjerovnika.

2) Po našem mišljenju žalbeni sud nije u pravu kada se poziva na par.194, st.1. ranijeg Zakona o izvršenju i obezbjedjenju od 9.VI 1930. Naime, ne radi se u ovom slučaju o prigovoru tuženoga kao zainteresirane osobe na zahtjev tužitelja prijavljen na ročištu za razdiobu kupovnine; ovdje je riječ o tome, da tužbeni zahtjev nije mogao od strane izvršnog suda biti priznat kao izvršni naslov u smislu odgovarajućih pravnih pravila IP. A onaj tko to tvrdi, treba dokazati da ima valjan izvršni naslov.

3) Pravna načela i kurtoazija zahtijevaju, da se žalbena instancija osvrne na svaki relevantni žalbeni razlog. Žalbeni sud nije smio propustiti da se izjasni o tako važnoj stvari kao što je pitanje primjene mjerodavnog prava, a ovo makar iz načelnih razloga, bez obzira na eventualna slična rješenja panamskog materijalnog prava.

B.L.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Presuda br. I-SI-2134/76-2
od 6.XII 1976.

Vijeće: dr Ernest Vajić, Lida Horvat, prof.dr Branko Jakaša

Prijevoz željeznicom - Cesionu isprava - Odgovornost vozara - Cesionu ispravu može izdati tužitelju samo primatelj - Ako je tužitelj osiguratelj njemu cesionu ispravu ne može izdati osiguranik koji nije primatelj robe, premda je on njezin korisnik odnosno vlasnik - Cesionu isprava može biti izdana i na stranom jeziku - Može biti podnesena sudu i u drugostepenom postupku - Željeznica ne odgovara za štetu na robi koja je naročito lomljiva, ako učini vjerojatnim da je